

Strhující drama francouzských voleb

- editor007 | 16. června 2024

FRANCIE: Pokus Emmanuela Macrona přebít prohru v evropských volbách novou sázkou v těch parlamentních nemusí vyjít. Aby se teď bál jak vítězství strany Marie Le Penové, tak sjednocené levice.

Stíhačky a parašutisté v Normandii nad bludným americkým prezidentem, stejně tak mírová konference o Rusku bez Ruska nejsou nic proti tomu, co se teď odehrává ve Francii. Zemi čeká pěkné volební maso. Prezident Emmanuel Macron vyhlásil překvapivé předčasné volby ve stylu zoufalého výpadu ze zákopů ve ztracené pozici. Nějaké granáty mu však po kapsách zbyly, a tak využil svých pravomocí k vytvoření takových podmínek, aby opozici nic nešlo. Tak třeba na zpracování kandidátních listin byl jen týden končící v neděli v podvečer.

Macron vyhlásil předčasné volby poté, co jeho koalice Evropu potřebujeme (Besoin d'Europe) drtivě prohrála volby do Evropského parlamentu, kde nedosáhla ani na polovinu hlasů vítězného Národního sdružení (Rassemblement national, RN) spojeného s Marine Le Penovou. Parlamentní odvěta se má odehrát 30. června, ale to bude jen první kolo. Francouzský systém je většinový, a tak ve druhém kole 7. července, tři týdny před zahájením olympiády v Paříži, by měli Macronovi kandidáti stát proti kandidátům RN. Ty povede Jordan Bardella, zatímco Le Penová se chystá na prezidentské volby roku 2027.

Tak si to aspoň Macron maluje, v naději, že republika se nakonec spojí proti tomu, co nazývá pravicovým extrémismem, takže otřesená prezidentská moc bude naopak posílena. O vítězství RN v první kole není pochyb, ale s tím druhým na pásce to nemusí vyjít. I v tom kratičkém čase, který byl k dispozici, se dala dohromady levicová koalice pod názvem Nová lidová fronta (Nouveau front populaire, NFP).

Tvoří ji Socialistická strana (Le Parti socialiste, PS), Nepoddajná Francie (La France insoumise, LFI), koalice Zelených (Europe Ecologie-Les Verts, EELV), Francouzská komunistická strana (le Parti communiste français, PCF) a Veřejné místo (Place publique, PP). A hned první průzkum před předčasnými volbami ukázal, že by mohla Macronovy kandidáty z druhé pozice nemilosrdně vytlačit. Podle uvedeného průzkumu Lepenovci mají 31 procent volebních preferencí, sjednocená levice 28 procent a Macronovci jen 18 procent.

Jak už jsme uvedli, Le Penová se chystá na prezidentské volby roku 2027. Tam už Macron po druhém mandátu nemůže, ale jistě si vedle sebe někoho chystá. Kdyby však měla pokračovat současná tendence, Le Penová prezidentské volby vyhraje a Macronova středopracíková formace padne.

Výkonným praporčíkem Macronových volebních seskupení je mladý premiér Gabriel Attal, který se snaží odlákat levicové voliče od jejich Nové lidové fronty. Říká o ní, že by měla Leona Bluma (vedl Lidovou frontu před válkou proti fašismu) nechat v hrobě a že tahle sjednocená levice je hrozba, protože dokáže jen zvedat daně. Což má pravdu, z programových tezí NLF, ke kterým se vrátíme, je zřejmé, že má jít o zvýšení daní – ale jen ze superzisků a největšího bohatství.

Attal se nelibě vyjádřil i k tomu, že tahle levice je příliš „komunitaristická“. Pokud tím myslel vzájemnost a volání po větší participaci zejména na lokální úrovni, tak tím poměry sil, naznačené prvními průzkumy, moc nezmění.

Souboj Lepenovců s Macronovci nejspíš dopadne podobně jako v evropských volbách, ale pokud by

do druhého kola parlamentních voleb postoupila na druhém místě místo Makronovců levice, může to dopadnout jinak. Težko odhadnout, jak se zachovají ti voliči, kteří Le Penovou nechtějí a levici nemusí.

Pohled do složení jednotlivých soupeřících seskupení nám moc nenapoví.

Dnešní Národní sdružení (Rassemblement national) Mariny Le Penové začínalo před půlstoletím jako Národní fronta (Front national) pod záštitou neofašistické organizace Nový řád (Ordre nouveau). Zakládající osobností byl Jean-Marie Le Pen, předseda strany do roku 2011 a čestný předseda do roku 2018. Ale po roce 2011 začíná strana od jeho dědictví couvat, nechce být ďáblem, proti kterému se vždycky všichni spojí („dediabolizace“). Vedení strany se ujímá jeho dcera Marine Le Pen, která tátovi nakonec pozastavila členství, a on ji za to vydědil. Brzy poté se strana také přejmenovala.

V prezidentských volbách roku 2017 Marine Le Pen postoupila do druhého kole a získala tam pouhých 34 procent, ale v roce 2022 se přiblížila Emmanuelu Macronovi na necelých devět procent. Do vedení strany pak byl zvolen Jordan Bardella. Před pěti lety Bardellova strana poprvé vyhrála evropské volby ve Francii a letos svůj úspěch posílila o dalších osm procent na 31,5 procenta.

Politická strana prezidenta Emmanuela Macrona prošla také řadou proměn. Současná Obnova (Renouveau, dříve Renaissance, před tím La République en marche). Úplný začátek připomínal pochodové cvičení prostým Pochodem v chod! (En Marche!), ale oficiální název Sdružení pro obnovu politického života (Association pour le renouvellement de la vie politique) byl trochu výmluvnější.

Do evropských voleb šla Obnova v koalici Evropu potřebujeme (Besoin d'Europe), do které se zapojily další středopravicové strany MoDem, Horizons, Parti Radical et UDI, unis pour les Européennes.

MoDem je Demokratické hnutí (Mouvement démocrate), sociálně liberální středová strana. Byla založena v roce 2007 Françoisem Bayrouem. Odmítá dělení politického spektra na levici a pravici (na místní úrovni uzavírá koalice s levicí i pravicí) a spolupracuje s menšími politickými stranami.

Horizons je francouzská středopravicová politická strana, kterou v říjnu 2021 založil bývalý francouzský premiér Édouard Philippe. Snaží se oslovit sekulární a proevropskou pravici se „sociálním posláním“.

Radikální strana je nejstarší aktivní politickou stranou ve Francii, byla založena roku 1901. Oficiálně Republikánská, radikální a radikálně-socialistická strana (francouzsky Parti républicain, radical et radical-socialiste). Od roku 1971 se pro zamezení záměny s Radikální stranou levice (PRG) označuje také jako Parti radical valoisien podle svého sídla na ulici de Valois. Název strany byl různě zkracován na PRRRS, Rad, PR a PRV.

Svaz demokratů a nezávislých (L'Union des démocrates et indépendants, UDI) je francouzská středopravicová politická strana, která se skládá z různých stran zachovávajících si svou existenci a tvořících federaci stran s křesťanskodemokratickou a proevropskou orientací.

Se sjednocenou levicí by to bylo ještě složitější, ale trochu zorientovat se pomůže volební program, který publikovala v pátek večer. Předcházelo mu dramatické jednání, kde šlo o to, aby hegemon seskupení Jean-Luc Mélenchon z radikálně levicové Nepoddajné Francie (La France Insoumise, FI nebo LFI) byl trochu oslaben, protože už dávno netáhne voliče jako dřív. Nejtvrději se proti Mélanchonovi vymezil ledr Socialistické strany v evropských volbách Raphaël Glucksmann. Na druhou stranu bývalý šéf Socialistické strany a prezident republiky Francois Hollande, který však stranu spíše pohřbil, nyní Novou lidovou frontu podpořil a bude za ni kandidovat.

Podívejme se raději na několik prvků z velice obsáhlého volebního programu Nové lidové fronty, který kombinuje věci vyhraněně sporné (migrace, válka na Ukrajině) s tvrdými sociálními požadavky, které mohou získat velkou podporu:

Mezinárodní politika

Ukrajina: Bránit svobodu a suverenitu ukrajinského lidu a neporušitelnost (integritu) hranic dodávkami potřebných zbraní.

Izrael - Hamás: Okamžité uznání palestinského státu, ukončení francouzské podpory extrémistickému režimu premiéra Netanjahua, vyhlášení příměří, respekt rozhodnutí Mezinárodního trestního tribunálu o genocidě.

EU: Konec smlouvám o volném obchodu, reforma společné zemědělské politiky, zdanění superzisků

Sociální stát

Důchody: Zrušit zvýšení důchodového věku na 64 let a potvrdit právo na důchod v 60 letech, anulovat oslabení podpory v nezaměstnanosti.

Kupní síla: Zmrazit ceny základních potřeb potravin, energií a pohonných hmot, zrušit plánované zvýšení ceny plynu.

Práce: Zvýšit minimální mzdy na 1600 euro čistého, zavést inflační valorizaci mezd, zrušit reformy základního (solidárního) příjmu a zaručit podporu domácnostem na prahu chudoby. Zavedení menstruačního volna.

Klima a životní prostředí

Zavést moratorium na velké projekty dálniční infrastruktury a říčních systémů a vytvořit spravedlivý systém pro šetření vodou. Vyhlásit klimatický plán pro uhlíkovou neutralitu 2050, poskytnout pomoc domácnostem při zateplování a plnou úhradu těm nejchudším.

Veřejné služby

Zaručit každé rodině přístup k péči o děti, vytvořit 500 000 nových míst v jeslích a školkách

Vzdělávání

Zrušit navrhovanou školskou reformu, zachovat pedagogické svobody učitelů, snížit počty žáků ve třídách, podniknout první kroky k bezplatnému školství: školní jídelna, pomůcky, doprava, mimoškolní aktivity

Daně

Zvýšit progresivitu daně z příjmů, zavést progresivitu do sociálních odvodů, obnovit daň z velkého majetku a zastopovat dědictví (Mélanchon roku 2021 navrhoval strop ve výši 12 milionů euro).

Hospodářství

Vytvořit národní plán pro snížení závislosti na strategických potřebách jako jsou polovodiče, léky, špičkové technologie, elektrická auta, solární panely a další.

Správní rady s nejméně třetinou zástupců zaměstnanců.

Silnější zdanění finančních transakcí a zákaz bankovního úvěru pro fosilní energie.

Zemědělství

Zaručený minimální příjem zemědělců a zdanění superzisků agro-průmyslových gigantů a obchodních řetězců. Zakázat dovoz produkce bez dodržování sociálních a environmentálních norem.

Ukončit praxi „továren na zvířata“, zakázat chov v klecích.

Zakázat glyfosát a neonikotinoidy, podpořit bioprodukci a zajistit ji pro kolektivní stravování.

Bydlení

Postavit 200 tisíc veřejných bytů ročně a prosadit zákon, který bude „garantovat efektivní právo na bydlení“. Obnovit výstavbu sociálních bytů.

Média

Přísně omezit koncentraci médií, která se ocitla v rukou několika vlastníků. Zaručit trvalost veřejné služby rozhlasu a televize.

Imigranti

Mezi migranty legalizovat pracující, studenty, rodiče školou povinných dětí a zavést pro ně desetileté povolení k pobytu. Vytvořit „statut klimaticky vysídlených osob“. Vytvořit „legální a bezpečný imigrační kanál“ a zřídit „záchranné agentury na moři i na souši“.

AUTOR: Zbyněk Fiala